

Badanie zagadnienia ekwiwalentności przysporzenia w kontekście art. 127 ust. 1 prawa upadłościowego w oparciu o kompleks czynności prawnych

Zgodnie z art. 127 ust. 1 p.u.¹ bezskuteczne w stosunku do masy upadłości są czynności prawne dokonane przez upadłego w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, którymi rozporządził on swoim majątkiem, jeżeli dokonane zostały nieodpłatnie albo odpłatnie, ale wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego lub dla osoby trzeciej. Za rozporządzenie uznaje się przeniesienie, obciążenie, ograniczenie lub zniesienie prawa podmiotowego². Innymi słowy, kontrahent upadłego, aby ponosić odpowiedzialność na podstawie art. 127 ust. 1 p.u., powinien do swojego majątku otrzymać przysporzenie nieodpłatnie albo prawie nieodpłatnie.

RAFAŁ ADAMUS

Ratio legis tej regulacji wyraża się w zakwestionowaniu *ex post* faktu zubożenia majątku przyszłego upadłego, którego korelatem jest bezekwiwalentne przysporzenie w majątku osoby, z którą przyszły upadły dokonywał czynności prawnej. Artykuł 127 ust. 1 p.u. można określić jako modyfikację, na potrzeby postępowania upadłościowego, instytucji skargi pauliańskiej. Niemniej – porównując art. 527 k.c. i art. 127 p.u. – można stwierdzić, że bezskuteczność na mocy art. 127 ust. 1 p.u. zachodzi z mocy prawa, a pokrzywdzenie wierzycieli czy świadomość ich pokrzywdzenia nie stanowią odrębnej przesłanki bezskuteczności czynności prawnej.

Konstrukcja bezskuteczności czynności nieodpłatnych przyszłego upadłego z mocy prawa, w połączeniu z kompetencją do rozpoznawania sprawy przez sędziego-komisarza (art. 134 p.u.), ma na celu uproszczenie dochodzenia roszczeń przez syndyka. W konsekwencji takiego rozstrzygnięcia legislacyjnego spór nie jest rozpoznawany w procesie cywilnym

¹ Ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1228, ze zm.), dalej: „p.u.”.

² Wyrok SA w Katowicach z 19.04.2013 r. (I ACa 728/12), LEX nr 1315661.